

Verslag werkbijeenkomst Filmhub Noord-Holland

Donderdag 17 juni

1a. Verslag kwantitatief onderzoek scholen, algemeen gedeelte

Het afgelopen halfjaar heeft Filmhub Noord-Holland onderzocht hoe filmeducatie op scholen op dit moment is verankerd. Het bestond uit een kwantitatief en een kwalitatief onderzoek.

Het kwantitatieve onderzoek is bedoeld als een 0-meting. Het is een landelijk onderzoek, dat samen met de andere 5 Filmhubs wordt uitgevoerd. Rijks Universiteit Groningen begeleidt de Filmhubs daarbij. Het kwantitatieve onderzoek bestaat uit een vragenlijst, waar elk antwoord een ranking geeft op de volgende onderdelen:

- Is er een visie op filmeducatie aanwezig?
- Wordt er samengewerkt met aanbieders uit de omgeving?
- Wordt aangesloten bij de leefwereld van leerlingen?
- Is er een programma filmeducatie of wordt alleen incidenteel aandacht besteed aan filmeducatie?
- Vindt er deskundigheidsbevordering plaats?

Op basis van de scores op deze 5 onderdelen, worden de scholen in 4 scenario's ingedeeld. Scenario 1 betekent dat er op de school weinig tot geen filmeducatie aanwezig is, scenario 4 geeft aan dat de school structureel zowel in beleid als in programma aandacht heeft voor filmeducatie.

Er zijn op dit moment 70 vragenlijsten ingevuld vanuit Noord-Holland: 20 VO en 50 PO. Een mooi resultaat als je bedenkt dat er op scholen weinig tot geen ruimte was en is i.v.m. de coronamaatregelen en sluiting van de scholen. Het bereik van het onderzoek blijft op de VO scholen nog achter, omdat deze langer gesloten waren.

Voorzichtige conclusies stand van zaken in Noord-Holland:

- Op alle bovengenoemde onderdelen scoren bijna alle scholen in scenario 1 en 2, waarbij de meeste scholen zich in scenario 1 bevinden (geen of weinig visie, programma, aansluiting bij de leerlingen, etc). Zeker bij de pijler samenwerking met aanbieders scoren de scholen bijna allemaal in scenario 1. Hier is dus nog een wereld voor ons te winnen.
- Filmeducatie wordt vooral gekoppeld aan *film kijken* ($\frac{3}{4}$ PO en $\frac{2}{3}$ VO); aan *film maken* is duidelijk minder behoefte, zowel nu als in de ambities van de scholen;
- Bij de *ambities* van de Noord-Hollandse scholen op deze 5 bovengenoemde onderdelen wijken we positief af t.o.v. het landelijke gemiddelde als het gaat om de aansluiting bij de leerlingen en om programmatisch aan de slag te zijn met filmeducatie. Op de andere 3 pijlers lopen we in de pas met het landelijk gemiddelde;

In het najaar volgt een definitief verslag.

1b. Verslag kwalitatief onderzoek scholen, per regio

Elke regiocoördinator geeft een toelichting op de aanpak van het kwalitatieve onderzoek in haar regio. Insteek van het onderzoek was om een langdurige relatie met de cultuurbemiddelaars in de regio en persoonlijk contact met scholen voor maatwerk op te bouwen. Hieronder volgen een paar conclusies:

Om scholen enthousiast te maken voor filmeducatie is het belangrijk:

- Dat er een cultuurbemiddelaar (CMK-partner) in de regio is, die als ambassadeur optreedt naar de scholen
- Om als regiocoördinator een contactpersoon per school te hebben, bijvoorbeeld de ICC-er
- Dat de schoolleiding erachter staat en dat kan vaak pas als er een echt goed plan ligt

In de gesprekken blijkt vaak dat leraren

- nog weinig weten wat filmeducatie inhoudt;
- regelmatig iets met film doen, zowel kijken naar film (en dan nabespreken), als film maken;
- niet zo goed weten waar ze moeten beginnen. Het helpt dan om concrete mogelijkheden te benoemen, zoals:
  - een lessenreeks of programma op te zetten
  - het maken van een eindfilm in groep 8
  - een scholierenfestival organiseren
  - een teamtraining
- vaak enthousiast zijn over de begeleidingsmogelijkheden van de Filmhub;
- nog weinig gebruik maken van filmvakdocenten of andere aanbieders al dan niet uit de regio;
- eerder met film-maken aan de slag willen, dan met film-kijken, ook al is dat in tegenspraak met de voorlopige uitkomst uit het kwantitatieve onderzoek

De vraag op scholen is naar

1. informatie over filmeducatie als doel én als middel
2. Teamtraining,
3. lessen, filmclubs, films
4. faciliteiten,
5. filmdocenten

Reacties en vragen van de aanbieders uit de regio op het scholen-onderzoek:

- Hoe kan je een team training geven? Besproken wordt binnen en bovenschoolse mogelijkheden. Kanttekening bij bovenschools; alleen de geïnteresseerde leerkrachten en docenten doen mee i.p.v. alle.
- Voor de teamtraining kun je tips voor inhoud en werkwijze bij de aanbieders krijgen, handig om een werkgroep hiervan te maken met aanbieders
- De aanbieders komen vaak technische problemen op scholen tegen, bijvoorbeeld chromebooks werken niet, wifi werkt niet.
- Maak een speerpunt of werkgroep ICT en filmeducatie op de scholen
- Scholen hebben vaak geen idee; goed om de mogelijkheden voor hen op een rijtje te zetten

- Hoe kunnen we jonge bezoekers trekken naar de filmtheaters?
- Er ontstaan ter plekke samenwerkingsverbanden, zoals cultuurbemiddelaar Wherelant en aanbieder Happy4film die elkaars expertise graag willen gebruiken
- Ook over de Filmhub zelf waren vragen en opmerkingen:
  - Hoe functioneren de verschillende regio's binnen de Hub? Hier zouden de aanbieders meer zicht op willen hebben
  - Hoe gaat de Filmhub NH vraag en aanbod bij elkaar krijgen?
  - Fijn om elkaar beter te leren kennen (zowel Hub Noord-Holland als op regio niveau), er is veel liefde voor film
  - Het is nog steeds niet helemaal duidelijk wat de Hub voor aanbieders kan betekenen. 'we deden dit werk al, alleen nu is de Hub er af en toe bij'
  - Prettig samenwerken met de Hub, en ook: je moet zelf uitreiken naar de Hub
  - De Hub voorziet ook in klussen, dat vonden sommigen positief, anderen die deze ervaring niet hadden hopen ook betrokken te worden. De vraag rees: wanneer draag je de ene aanbieder voor aan de school, wanneer kies je voor een andere aanbieder?

2. Praktijk-speerpunten

2a. Leerlijnen en lessenreeksen

In de beide groepen werd gestart met het delen van ervaringen:

- Aanbieders geven aan dat ze het benaderen van scholen ingewikkeld vinden. Hoe breid je je klantenbestand uit? Antwoord: ga de verdieping in met de scholen waar je wel al contact mee hebt en kijk hoe je dit kunt uitbreiden.
- De ervaring is dat je moet investeren in de relatieopbouw met een school wil een lessenreeks slagen/afgenomen worden. Op welke manier bouw je zo'n relatie met een school op?
- Voorbeeld van een filmdocent die 'cultuurpartner' is van een school, waarbij zij met de school een heel programma uitwerkt.
- Wat voor een soort lessenreeksen zijn interessant? Antwoord: Haak aan bij bestaande projecten en onderzoek of je als instelling of filmdocent een samenwerkingsverband aan kunt gaan met een school
- Struikelblok voor een uitgebreider programma is toch vaak het geld. Eén van de aanwezigen vertelt dat zij de twee workshops op kan rekken door er achteraf nog een derde workshop aan toe te voegen over monteren. Daarna houdt op, omdat er geen geld meer voor is
- Eye heeft ook een lessenreeks gemaakt met lessen die elkaar opvolgen. Dit heeft het doel om scholen programma's te bieden die aanvullend en verdiepend zijn. Toch blijkt het moeilijk te zijn om scholen dit programma af te laten nemen. Dat vraagt van een school dat er structureel filmeducatie ingezet wordt. Nu is dat nog afhankelijk van de individuele leraar.

Er is een aantal lessenreeksen beschikbaar voor algemeen gebruik.

- De gast-lessenreeks van Eye is op de erfgoed-kant van film gericht (niet echt een reeks)
- *Avontuur in het donker* van Eye educatie
- Beeldbasterds is een lessenreeks in ontwikkeling van Filmhuis Concordia (Filmhub Oost)

- Bekijk 't lessenreeks documentaire maken voor VMBO
- De Animatiebus heeft een lessenreeks voor het PO gericht op animatie en een reeks Mediakunst & Storytelling voor het primair onderwijs
- Er is een lessenreeks gericht op Mediawijsheid (ontwikkeld met en door Beeld en Geluid) waar ook filmeducatie een klein onderdeel van uitmaakt en een lessenreeks Mediawijsheid van Mediawegwijs
- De Filmfabriek: 8 lessen film maken voor PO

Er zijn door het Landelijk Netwerk Filmeducatie veel lessen ontwikkeld. Die kun je vinden onder lessonup.nl. Steeds meer zijn deze lessen gebaseerd op de leerlijn filmeducatie.

2b. deskundigheidsbevordering

We signaleren 3 typen deskundigheidsbevordering voor leerkrachten PO en docenten VO:

- Persoonlijk niveau: co-teaching en advies
- Schoolniveau: teamtraining
- Overstijgend: intervisie (bijvoorbeeld scholen onderling of op thema)

Uitgangspunt: de meeste leerkrachten voelen zich niet vaardig om zelf met filmeducatie in de klas aan de slag te gaan, maar zien wel de waarde voor hun leerlingen. In het nieuwe schooljaar wil Filmhub Noord-Holland een menukaart aanbieden met daarop diverse teamtrainingen. Deze maken leerkrachten vaardiger, vergroten kennis etc.

Aandachtspunten benoemd:

- Zorg voor een praktische invulling.
- Geef leerkrachten eenzelfde ervaring als ze later aan hun leerlingen kunnen doorgeven.
- Sluit aan bij de leerlijn filmeducatie.
- houdt het simpel, begin bij het begin
- vindt een vorm voor nazorg zoals videocoaching
- Zorg dat techniek en software op orde zijn
- De training moet meteen toepasbaar zijn

3. Thema's

3a. Vernieuwend onderwijs, 21-eeuwse vaardigheden

Wanneer is onderwijs vernieuwend? Dit is een modewoord dat altijd al wordt gebruikt binnen het onderwijs. We zien vernieuwend onderwijs als elke vorm van onderwijs dat er nog niet is. Het brengt een nieuwe ontwikkeling op gang. Filmeducatie is vernieuwend onderwijs, onder andere omdat:

- Film is vernieuwend in het onderwijs, omdat het anders is dan leren uit de boeken
- Filmeducatie en filmvaardigheden kunnen thematisch en vakoverstijgend worden toegepast en past daardoor goed bij vernieuwend onderwijs
- Filmeducatie is zowel kunst&cultuur als digitale geletterdheid

Film is een nieuwsbron, een venster naar een nieuwe / andere wereld. Maar film is ook persoonlijk, poëtisch, magisch, troostend en onwaarschijnlijk confronterend. Daarnaast is film ook technisch en vereist de complexiteit samenwerking, planning en innovatie.

Scholen doen er goed aan om te bezien hoe ze met filmeducatie vorm kunnen geven aan de hun onderwijsvisie en welke vaardigheden / inzichten ermee ontwikkeld kunnen worden door de leerling. Met ander woorden: aan welke leerling-competenties wordt gewerkt en wat betekent dat voor de rol van de leerkracht?

Wat organiseert de school / de leraar om een betekenisvolle leeromgeving in te richten.

3b Kansengelijkheid

Filmeducatie biedt mogelijkheden om te werken aan kansengelijkheid:

- Het is een inclusief medium omdat vrijwel iedereen, dwars door alle lagen van de bevolking, film kijkt, beleeft en maakt.
- Het is laag-talig.
- Via film kun je je eigen verhaal vertellen, je stem laten horen en hierdoor kansen geven aan empowerment.

Wat er nodig is:

- Samen zoeken naar welke woorden je gebruikt rond dit thema.
- Bewustwording van het feit dat we in een veranderende samenleving wonen (sommige organisaties werken nog teveel vanuit hun eigen ivoren toren).
- Concrete ervaringen opdoen en delen.
- Zoveel mogelijk in samenwerking met of vormgegeven door leerlingen.

3c. Naschoolse filmeducatie

Ervaringen met en kansen voor naschoolse filmeducatie:

- Kunstencentrum doet veel naschools, maar er blijkt weinig vraag te zijn naar filmeducatie;
- Eén van de aanwezigen geeft naschools op een AZC –school . Dat is een stopmotion les.
- Kans in combi met techniek en wetenschap, zoals monteren en/of burgerschap of vloggen.
- Filmhuis Rialto heeft een filmclub die ontstaan is uit workshopleiders die school-voorstellingen inleiden. Films met een quiz erbij of feedback op de film via vragen i.s.m. filmkrant inleiders.
- Kans om in naschoolse filmeducatie langer over film te praten dan bij binnenschoolse filmactiviteiten

Conclusie

- Onderzoeken of er vraag is naar naschoolse of buitenschoolse filmeducatie
- Mogelijkheden zijn: filmclub, film inleiden i.s.m. bioscoop
- Kans voor kansengelijkheid op naschoolse activiteit op school

3d Infrastructuur bevorderen

De komende twee jaar is er ook een mogelijkheid om filmhuizen, filmfestivals en filmvakdocenten – die we gezamenlijk de ‘infrastructuur’ genoemd hebben – te ondersteunen zodat zij beter ‘in positie’ zijn naar de scholen. De Filmhub denkt daarbij aan:

- Een goede filmdocenten poule opzetten, waarbij duidelijk is wie welke ervaring en specialisme heeft
- Filmhuizen de mogelijkheid geven om de Korte Film Poule aan het onderwijs aan te bieden
- Filmfestivals en Filmhuizen met elkaar bekend te maken

Er kwamen veel vragen los over de Korte Film Poule: is dat wel iets waar scholen om gevraagd hebben? Is dit iets voor de filmtheaters? Cinema Amstelveen heeft er al jarenlang ervaring mee. Diny geeft aan dit een programma is dat scholen afnemen naast het bekijken van films in de zaal. Veel filmtheaters draaien op vrijwilligers, zij zullen hier wel in meegenomen moeten worden.

Ook het idee om meer met filmfestivals te doen, roept vragen op. Wat zijn de mogelijkheden en welke scholen hebben er behoefte aan?

Conclusie:

Dit idee vraagt om nadere uitwerking. Het gaat daarbij vooral om de behoefte van de aanbieders zelf aan ondersteuning. Ideeën zijn welkom.